



*Do I Save This Baby Robin, or Do I Eat It?
Red ik dit roodborstje, of eet ik het op?*

Reinier Vrancken

(In response to the work of
Ieva Kraule-Kūna & Elīna Vītola)

Okay. As I am discussing
this with you, feel free to
jump in.

So I can ask questions?
Is it interactive?

Well, yes, that's what you're
here for.

I thought you were just
going to tell me.

No, that would be boring.
I like the interaction with
people. I like to give them
clarity. How do I know if
I am giving any clarity or
perspective unless they talk
to me?

Good point. The only
thing is, I am a little
sceptical. I mean, about
the whole past-lives-
thing especially. I don't
want to insult you, but I
don't really buy it. I am
interested in it though. It's
sort of my responsibility to

be interested in it. But that
is just one of the reasons
why I came to you.

This thing we're doing is
all about trust. It's not that
I just tell you some things
and that's it. No, you have
to make an effort. It is up to
you to interpret whatever it is
I say. Suspend your disbelief.
But in a specific way. Believe
me like you would believe
a novel.

(nodding)

Like believing that you lose
your colour the way pine
needles lose theirs after
falling from their tree, just
because you like pesto.

(still nodding)

Real or not real, who cares?
Think about all those
possible meanings that have
been orphaned by such
distractions. Don't get in the

way of whatever there is to gain from it. Why do you think all those philosophers are writing fiction instead of essays nowadays?

Those are so much better.

I think so too. You have to put your trust in the writer in order to benefit from the book.

No, you're right. And we do benefit from them greatly.

I get that you're wary. Others like me will tell you that you were Cleopatra in a past life. But who can verify that? Not me. Can you? All I could do is look at previous lives and tell you what your talents were and what your abilities were and the things you bring to this life. Who cares if you were Cleopatra or Beethoven in a past life? It doesn't help you if you tell

people that you were a high priest in Atlantis, you know? The only way it helps is if you can say to yourself that you are good with your hands because you were a violin maker in a previous life. That's all.

But what if I actually was Cleopatra or Beethoven?

Then you read about those lives like a diary and then you would know your weaknesses too, your dangers, your perils. Personally I'd like to think that you can prolong this life when you know how the other one ended. Beethoven suffered from liver disease, for example, so beware of that. And death came to Cleopatra in a basket of figs.

Figs?

Yes, so that is something you could then choose to avoid. This old guy I knew, a poet,

we were talking about his previous lives and how they ended and he eventually lived to be one hundred and twenty-two years old.

Impressive. That is really old, especially for a poet.

He knew how to parry his weaknesses from past lives.

Are you able to look into future lives too?

There is a difference between having been and about to become. The past is all said and done but the future is always moving. It's much harder. Today I could tell you that you will win the lottery, tomorrow that you will get into an accident and remain bedridden for the rest of your life. Let the future be the future. For now, relax. Let's just see what we find that can give us some perspective on the here and now.

(exhales deeply)

Good. Now, let's see. You have a lot going on. A lot of interruptions in your sleep cycles, is that correct?

That's right *(leans forward, narrows eyes)*. How did you know?

Those bags under your eyes gave it away.

Oh *(sighing)*. Can you see if that is related to anything specific?

How is your art doing?

Okay, I suppose, but I find my p-practice always to be a bit of a struggle.

You pronounce "practice" wafer-thin. Thin enough not to have actual meaning. That is not a good sign *(frowning and shaking head)*.

Well, *(the collar pull)*
sometimes I—

Cat or dog?

It hardly wiggles its tail
when we encounter each
other. So I guess I'd say
cat. And I've never been
able to really find out what
makes a cat tick. They do
as they please.

A Dr. Strangelovian limb.

That's what it is. And
at the very moment it
brushes up against me
(clap of hands), it vanishes
into thin air.

But wasn't it already in
thin air?

Thinner air. It vanishes
into thinner air.

Cats are active during the
night. I think your practice
keeps you up at night

because that is when it is in
full swing. Have you ever
considered inverting your
sleep cycle?

You mean sleeping during
the day?

Sleep when that part of you
sleeps and then wake up
together like lovers.

Maybe I can—

Cats have to be seduced.

A curator stole my cat
once and turned it into
an exhibition.

Are you selling a lot?

I've never sold anything.

I'm sure you have.

No, not a thing.

How odd. I recently visited a
friend who is a collector and

he owned one of your works.
It was the same work I saw
on display at an art show
around that same time.

Come on.

Must have been an edition.

Don't try to fool me like
that.

I'm not. It was a print,
about the size of an opened
newspaper, of a scene with
lots of bright green palm
trees.

I've never made anything
that—

Blue cubes—bigger than
dice but smaller than a
paperclip box—were glued
onto the picture.

(tilts head)

And it had your name on
the back.

You're serious.

Does that ring any bells?

I think it sort of does.

You sound surprised.

I'm not sure if "surprised"
is the word.

I've seen this happen before.

Seen what before?

An artwork sold should
be a breaking heart. Art
deals often leave the artist
mourning for the departure
of their work. On a rare
occasion to such an extent
that their frail little spirits
repress the memory of
the work in its entirety. It
becomes dissociated from
its maker, but dissociated in
such a way that it is as if it
was never there to begin with.
I mean, they really forget
that they ever made it, that it

even existed! Their gallerist sells it and it disappears, and the memory of ever having created it goes along with it. It just goes away.

It dissolves like salt on a tongue.

Salt dissolved on a Michelin star chef's tongue once and he forgot that it was salt. He only remembered the taste and wanted to taste it again. He had sifted through the flavours of everything. He tasted tables, extension cords, marbles, shoelaces and lightbulbs before arriving at postage stamps and then postage stamps with meals on them which led him to actual food. He had eventually gotten to salt, but was now up against the task of distinguishing sea salt from Himalayan, Fiore di Cervia from table salt and sel gris from black lava. Oh, he was sleep deprived alright.

I told you it was a cat.

Your work dissolved but you remember its taste and you want to taste it again.

But why would I want to taste it again?

Because it's delicious. The things that gave life to the work stay behind, they regroup, looking for their phantomed object. Like wandering soul fragments stuck in an intermediary realm they try to crawl out from under the artist's skin and out of his mouth and nose and ears, looking for their place. But the artist, unaware of their circular nature, interprets them like newfangled interests and makes the work anew. What I'm saying is that you have made the palms before, and—

And that I'll be making them many times over.

There is a book that has itself written time and time again. Against himself.

By the same writer?

And I gave it to him once.

What happened when he read it?

He was simply not able to register it as something of his own making. At the very moment his eyes, no, not his eyes, his eyelashes, touched those words their ink became pale and paler and as pale as the colour of the paper itself and it was as if he could never again write with those words.

He felt plagiarised?

It was as if someone stole his work before it was even made, yes. He was out for revenge.

Against whom?

His cat.

Imagine that in every version, at the end of the last sentence, that dot, that full stop, it becomes the dark well that the entire text plunges itself into and drags its writer down with it.

A feral one.

In order to understand a cat's behaviour you have to be able to think like a cat.

(raises eyebrow)

Now, focus and relax. Sit upright and put your hands on your lap. Look into my eyes (*wide-eyed*). Take a deep breath through your nose and exhale slowly through your mouth. Focus on the breathing. In and out, in and out.

DO I SAVE THIS BABY ROBIN, OR DO I EAT IT?

*(breathing out slowly
through pursed lips)*

I want you to focus your attention on this *(takes out pocket watch and starts swinging it from left to right)*. Follow it with your eyes. Left, right, left, right. Remember, breathe slowly.

Are you sure about this *(follows watch)*?

Focus, when I snap my fingers you will turn into a cat, your eyes are getting heavy, when I snap my fingers you will turn into a cat, you are feeling warm, very warm, when I snap my fingers you will turn into a cat, drowsy, when I snap my fingers you will turn into a cat, and fuzzy, when I snap my fingers you will turn into a cat, I mean furry, when I snap my fingers you will turn into a cat, yes, furry, when I snap my fingers you

will turn into a cat, you are getting sleepy, when I snap my fingers you will turn into a cat, now close your eyes.

(closes eyes)

When I snap my fingers you will turn into a cat!

(one eye opens slightly)

Three.

Wait, what? Are you seriously going to—

Two.

Into a—

One *(snaps fingers)*!



Goed. Voel je vrij om me te onderbreken terwijl ik dit met jou bespreek.

Dus ik mag vragen stellen? Is het interactief?

Wel, ja, daarom ben je hier.

Ik dacht, je vertelt het me gewoon.

Nee, dat zou saai zijn. Ik hou van de interactie met de mensen. Ik geef ze graag verheldering. Hoe weet ik of ik ze dat gegeven heb zonder dat ze tegen me mogen praten?

Daar zit wat in. Het enige is, ik ben sceptisch. Ik bedoel, met name tegenover dat gedoe over die vorige levens. Ik wil je niet beledigen, maar ik geloof er gewoon niet in. Ik ben er in geïnteresseerd, dat wel. Het is ook min of meer

mijn verantwoordelijkheid om daar geïnteresseerd in te zijn. Maar dat is slechts een van de redenen dat ik naar je toe ben gekomen.

Wat wij hier aan het doen zijn draait volledig om vertrouwen. Het is niet zo dat ik je wat dingen vertel en voilà. Nee, je moet er moeite voor doen. Het is aan jou om de dingen die ik zeg op je eigen manier te interpreteren. En daar moet je je verbeelding bij toe laten. Maar op een specifieke manier. Neem ze van me aan zoals je ze ook van een roman zou aannemen.

(knikkend)

Zoals aan te nemen dat jij jouw kleur zal verliezen op dezelfde manier als dennenaalden die uit hun boom vallen, die van hen verliezen, alleen maar omdat je van pesto houdt.

(nog steeds knikkend)

Echt of niet echt, wie kan het wat schelen? Sta eens stil bij alle mogelijke betekenissen die door zulke afleidingen verweesd zijn. Je mag hetgeen wat er te winnen valt nooit hinderen. Waarom denk je dat we tegenwoordig al die filosofen hebben die zich hebben toegelegd op het schrijven van romans in plaats van essays?

Die zijn zo veel beter.

Dat vind ik ook. Leg je vertrouwen in de schrijver om baat te kunnen hebben bij het boek.

Nee, je hebt gelijk. En we hebben er wel degelijk baat bij.

Ik begrijp dat je op je hoede bent, hoor. Anderen zoals ik zullen je bijvoorbeeld vertellen dat je Cleopatra was

in een vorig leven. Maar wie kan daarmee instemmen? Ik kan het niet bewijzen. Jij wel? Ik zou enkel en alleen kunnen kijken naar je vorige levens en je vertellen wat je talenten en vaardigheden waren en wat je mee neemt naar dit leven. Wat maakt het uit of je Cleopatra of Beethoven was in een vorig leven? Je schiet er niets mee op wanneer je de mensen kan zeggen dat je ooit een hogepriester was in Atlantis, begrijp je? Wat je zal helpen is wanneer je tegen jezelf kan zeggen dat je goed bent met je handen omdat je een vioolbouwer was in een vorig leven. Dat is alles.

Maar wat als ik daadwerkelijk Cleopatra of Beethoven was?

Dan zou je over ze lezen als in een dagboek en dan zou je leren over het kwetsbare, het gevaarlijke, het noodlottige van die levens. Persoonlijk

denk ik dat we het ene leven kunnen verlengen wanneer we weten hoe het andere is geëindigd. Beethoven leed bijvoorbeeld aan leverziekte, dus pas daar voor op. En Cleopatra's dood kwam verstopt in een mand met vijgen.

Vijgen?

Ja, dus je zou ervoor kunnen kiezen die te vermijden. Een oudere man die ik ooit kende, een dichter, we spraken over zijn vorige levens en hoe ze eindigden en hij werd uiteindelijk maar liefst honderdtweëntwintig jaar oud.

Indrukwekkend. Dat is behoorlijk oud, althans voor een dichter.

Hij wist de gevaren uit zijn vorige levens te pareren.

Kun je ook toekomstige levens inzien?

Er is een verschil tussen geweest zijn en nog zullen worden. Het verleden ligt vast maar de toekomst is altijd in beweging. Het is veel moeilijker. Vandaag zou ik je kunnen vertellen dat je de loterij gaat winnen, morgen dat je een ongeluk krijgt en voor de rest van je leven aan bed gekluisterd zal zijn. Laat de toekomst maar gewoon de toekomst zijn. Voor nu, ontspan je. We gaan proberen iets te vinden wat ons perspectief biedt op het hier en nu.

(ademt diep uit)

Goed zo. Nou, eens even zien. Er is van alles gaande. Veel onderbrekingen in je slaapritme, heb ik dat goed?

Dat klopt *(leunt naar voren met dichtgeknepen ogen)*.

Hoe weet je dat?

doen waar ze zelf zin in hebben.

Gewoon, door de wallen onder je ogen.

Een vervreemd lichaamsdeel.

Oh *(slaakt een zucht)*. Kun je zien of het verband houdt met iets specifieks?

Precies. En op het moment dat in mijn ooghoek dan toch een katachtige vorm zich begint af te tekenen, *(klapt in de handen)* dan verdwijnt het in de nacht.

Hoe gaat het met je kunst?

Het gaat. Maar het blijft een worsteling dat k-kunstenaarschap.

Maar bevind het zich niet al in de nacht?

Je spreekt "kunstenaarschap" flinterdun uit. Te dun om nog betekenis te kunnen dragen. En dat is geen goed teken *(fronst en schudt hoofd)*.

In het holst van de nacht. Het verdwijnt in het holst van de nacht.

Nou, *(slikt)* soms dan —

Katten zijn 's nachts actief. Jouw kunstenaarschap is 's nachts in vol bedrijf en dus houdt het je wakker. Heb je ooit overwogen je slaapritme om te draaien?

Kat of hond?

Ik wordt nagenoeg nooit kwispelstaartend begroet. Dus ik zou zeggen kat. Al blijft de beweeggrond van de kat me een raadsel. Ze

Bedoel je dat ik gedurende de dag zou moeten slapen?

Slaap wanneer dat andere deel van jou ook slaapt en ontwaakt dan samen als geliefden.

Ach, kom nou.

Het moet een werk in oplage geweest zijn.

Misschien kan ik—

Je houdt me toch niet voor de gek, hè?

Een kat moet verleid worden.

Nee hoor. Het was een afdruk, ongeveer zo groot als een opengeslagen krant, van een tafereel met veel felgroene palmbomen.

Verkoop je veel?

Zoiets heb ik nog nooit—

Ik heb nog nooit iets verkocht.

Blauwe kubussen—groter dan dobbelstenen maar kleiner dan een papercliphouder—waren op het oppervlak bevestigd.

Toch vast wel ooit?

Nog niet één werk.

Dat is raar. Want niet lang geleden bezocht ik een vriend, een verzamelaar, en hij had een van jouw werken in zijn collectie.

(*slikt*)

Dat werk heb ik ook gezien in een tentoonstelling, in diezelfde periode.

En jouw naam stond er achterop.

Je bent serieus.

Gaat er al een belletje rinkelen?

dat het ooit bestaan heeft! De galeriehouders verkoopt het werk en het verdwijnt, en daarmee ook de herinnering het gemaakt te hebben.

Soort van.

Je klinkt verrast.

Als sneeuw voor de zon.

Ik weet niet of “verrast” wel het juiste woord is.

Een Michelin sterrenchef proefde ooit zongedroogde tomaten maar vergat dat het zongedroogde tomaten waren. Hij herinnerde zich alleen nog maar de smaak en wilde het opnieuw kunnen proeven. Hij baande zich een weg door de smaken van alles. Hij proefde tafels, verlengsnoeren, knikkers, schoenveters en gloeilampen voordat hij op postzegels stuitte en daarna postzegels met afbeeldingen van gerechten erop waarna hij uiteindelijk aankwam bij echte etenswaren en uiteindelijk tomaten. Maar nu moest hij onderscheid maken tussen tomaten die vier dagen in de zon hebben gelegen

Ik heb dit eerder gezien.

Wat heb je eerder gezien?

Een verkocht kunstwerk is een gebroken hart. En dat moet het ook zijn. Maar soms moet een kunstenaar, na het afscheid nemen van het werk, een rouwfase doorgaan. Nog zeldzamer is dat de kunstenaar zo erg door de ziel kan gaan dat de herinnering van het werk in het geheel wordt verdrongen. Het wordt dermate gesplitst van zijn maker dat het is alsof het er nooit geweest was. Ik bedoel, ze vergeten dat ze het ooit hebben gemaakt,

en tomaten die vijf dagen in de zon hebben gelegen, tomaten die zes dagen in de zon hebben gelegen en zeven, acht, negen. Dat hield hem wel wakker, ja.

Ik zei toch dat het een kat was.

Jouw werk verdween maar je herinnert je de smaak en je wilt het opnieuw proeven.

Waarom zou ik het opnieuw willen proeven?

Omdat het verrukkelijk is. De dingen die het werk het leven in hebben geroepen blijven als verstekelingen achter. Ze hergroeperen zich en gaan op zoek naar hun gesilhouetteerde object. Deze ingesloten zielendelen proberen onder de huid van de kunstenaar vandaan te komen en uit zijn mond en neus en oren, om zich opnieuw te

kunnen manifesteren. Maar de kunstenaar, onbewust van hun cirkelgewijze bestaan, interpreteert ze als fonkelnieuwe ideeën en maakt het werk opnieuw. Wat ik wil zeggen is dat je de palmbomen eerder hebt gemaakt, en dat je—

En dat ik ze nog vele malen zal maken.

Er bestaat een boek dat zichzelf steeds opnieuw laat schrijven.

Door dezelfde schrijver?

Ik gaf het hem ooit cadeau.

Wat gebeurde er toen hij het las?

Hij kon het simpelweg niet bevatten als iets van zijn eigen makelij. De seconde dat zijn ogen, nee, niet zijn ogen, zijn wimpers de woorden raakten verbleekte de inkt

tot de kleur van het papier en voelde het even alsof ze voor altijd ontvreemd waren uit zijn vocabulaire.

Voelde hij zich geplagieerd?

Ja, het was alsof zijn werk gestolen was voordat het gemaakt was. Hij zinde op wraak.

Wraak op wie?

Zichzelf.

Zijn kat.

Stel je toch voor dat in elke versie, de punt, aan het einde van die laatste zin, geen punt is maar een put, donker, waarin de tekst zich naar beneden stort, en de schrijver met zich mee sleurt.

Een wilde.

Om het gedrag van een kat te kunnen begrijpen moet je kunnen denken als een kat.

(half opgetrokken wenkbrauw)

Ontspan je nu. Ga rechtop zitten en leg je handen op je schoot. Kijk diep in mijn ogen (*met de ogen wijd open*). Adem diep in via je neus en langzaam uit via je mond. Concentreer je op je ademhaling. In en uit, in en uit.

(ademt langzaam uit)

Richt nu je aandacht hierop (*haalt zakhorloge uit binnenzak en begint het heen en weer te zwaaien*). Volg hem met je ogen. Heen en weer, heen en weer. Langzaam ademhalen.

Weet je dit allemaal wel zeker (*ogen volgen zakhorloge*)?

RED IK DIT ROODBORSTJE, OF EET IK HET OP?

Concentreer je, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, je ogen worden moe, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, en zwaar, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, je voelt je warm, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, lekker warm, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, je voelt je zacht, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, vacht, wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat, sluit je ogen.

(sluit ogen)

Wanneer ik met mijn vingers knip dan verander je in een kat!

(een oog half open)

Drie.

Wacht even, ga je nu serieus proberen om—

Twee.

Verander je me nu in een—

Een (*knipt met vingers*)!

164

Image credits

pp. 129, 130–133, 136–137, 139, 142–144: Ieva Kraule-Kūna & Elina Vitola, *Artist Crisis Center II: Tact Gear*, views and details of the installation, P/////AKT, 2020. Photographs by Charlott Markus.

pp. 134–135: Ieva Kraule-Kūna & Elina Vitola, *Artist Crisis Center II: Tact Gear User Manual*, excerpt, 2020. Photographs by Kristine Madjare.

p. 138: Kaspars Groševs—artist and founder of 427 Gallery—participating in the exhibition *Artist Crisis Center II: Tact Gear* as 'artist in crisis'. Photograph by P/////AKT.

Anu Vahtra
Goodbye air pollution, the future is here

165



11 March – 11 April 2021
Text by Isabelle Sully, *Gut Feelings*
Reflected upon by Ingel Vaikla, *Conversations with A.*, April 2021